

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona ojczysta święta mowo!

**POLONIJNE
ŚWIĘTO LATAWCA
NAD DNIESTREM**

Przedwakacyjne impresje s. 14-15

Powieść Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem” wybrano lekturą 12. odsłony Narodowego Czytania

6 czerwca, w dniu 182. urodzin pisarki Prezydent RP Andrzej Duda opublikował list, zapraszający do włączenia się we wspólne czytanie dzieła z kanonu polskiej literatury oraz ogłosił datę wielkiego finału tegorocznej akcji. Wydarzenie, organizowane przez Kancelarię Prezydenta PR przy wsparciu Narodowego Centrum Kultury, odbędzie się w sobotę, 9 września tradycyjnie w warszawskim Ogrodzie Saskim.

Na stronie internetowej prezydent.pl została też uruchomiona rejestracja uczestnictwa w tegorocznej edycji Narodowego Czytania poprzez organizację lokalnych wydarzeń w Polsce i na całym świecie.

Miesięcznik z kwartalnym dodatkiem AFISZ POLSKO-MOŁDAWSKI

Ukazuje się od listopada 1996 r.
Zarejestrowany 2 maja 2007 r.
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Republiki Mołdawii

Adres do korespondencji:
Redakcja „Jutrzenki”
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți MOLDOVA
e-mail:
redakcja.jutrzenka@gmail.com

www.jutrzenka.md

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Poglądy i opinie zawarte w artykułach mogą być niezgodne ze stanowiskiem redakcji.

Redaktor naczelny
Helena Usowa

Zespół redakcyjny:
Wanda Burek,
Elena Dudari,
Anna Gaydamowicz-Mazur,
Ala Klimowicz,
Stefan Ladryk,
Zofia Nieczaj,
Lucyna Otwinowska,
Anna Plutecka,
Elena Pumnea,
Tatiana Zalewska

Współpraca:
Natalia Barwicka,
Anna Dubiel
Aleksy Ladryk,
Natalia Pityn

Redaktor strony internetowej
Małgorzata Kuryłowa

Druk: Logo-Design, Chișinău

ISSN 1857-324X

W NUMERZE

- **Wydarzenia:** VI Światowy Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy 4
- **Wiadomości:** Pierwsza Dama spotkała się z nauczycielami pracującymi w środowiskach polonijnych 7
- **80. Rocznicą Rzezi Wołyńskiej** 8
- **Wiadomości polonijne:**
 - Dzień Matki w ośrodkach mniejszości narodowych Mołdawii 10
 - Sukces Przedszkola Nr 89 „Jaskółka” w Kiszyniowie 12
- **Fotokronika:**
 - Polonijne Święto Latawca nad Dniestrem 14
 - Przedwakacyjne impresje w Styrzy 15
 - Spotkanie z diasporą polską w Tyraspolu 16
- **Wiadomości polonijne:** Styrza – ojczyzna przodków! 17
- **Sport:** Trener Mołdawii – Polska pomogła nam wygrać 18
- **Dobre, bo polskie:** Plecionkarstwo na Śląsku Opolskim 20
- **Poznając kulturę i smaki wschodnie:** Niezwykły deser rodem z Mołdawii 20
- **Newsy dla Polonii** 21
- **Uczymy się polskiego:**
 - Po prostu polski. Ciekawa geografia 22
 - Królewiec, a nie Kaliningrad 23
- **Klub Mądrej Sówki** 24
- **Smacznego!** 25
- **Łamańce językowe** 25
- **Zakočaj się w Polsce:** Kolumna Zygmunta III Wazy 26

ZDJĘCIE NA OKŁADCE:

I Polonijne Święto Latawca nad Dniestrem.
Fot. z archiwum Stowarzyszenia „Polonia” w Rybnicy

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

VI ŚWIATOWY ZJAZD POLONII I POLAKÓW Z ZAGRANICY

29 czerwca–2 lipca 2023 roku

Jutrzenka 7/2023

4 To centralne polonijne wydarzenie zgromadziło w Warszawie 420 uczestników ze wszystkich kontynentów. Każdy z nich ma Polskę w sercu i każdy z nich pragnie, aby polskość za granicą przetrwała. Wśród uczestników kongresu liderzy polonijni z 47 państw: ludzie kultury, sportowcy, nauczyciele i dziennikarze. Mołdawię reprezentowały: Olesia Górska – Dyrektor Domu Polskiego w Bielicach, Tamara Ababii – Prezes Ligi Kobiąt Polskich w Kiszyniowie i Margarita Ababii – członkini Ligi Kobiąt Polskich w Kiszyniowie.

W Warszawie i Pułtusku od 29 czerwca do 2 lipca odbywał się VI Światowy Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy, którego organizatorami była Rada Polonii Świata i Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, a honorowy patronat nad Zjazdem objął prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda.

Zjazd był okazją do przeprowadzenia bilansu tego co udało się zrobić w ciągu minionych lat w środowiskach polskich mniejszości narodowych i przedstawienia organizacyjnych sukcesów mogących być przykładem dla innych oraz określenia stojących przed Polonią wyzwań.

Przestaniem przyświecającym VI Światowemu Zjazdowi Polonii i Polaków z Zagranicy były słowa Świętego Jana Pawła II: „**Potrzeba nieustannej odnowy umysłów i serc, aby przepełniała je miłość i sprawiedliwość, uczciwość i ofiarność, szacunek dla innych i troska o dobro wspólne, szczególnie o to dobro, jakim jest wolna Ojczyzna.**”

Zjazd rozpoczął się od symbolicznego złożenia kwiatów na grobach Ks. Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Ks. Prymasa Józefa Glempa i Ignacego Jana Paderewskiego. Następnie w archikatedrze warszawskiej Kard. Kazimierz Nycz przewodniczył Mszy świętej dla uczestników VI Światowego Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy. Mszę św. koncelebrowali bp Piotr Turzyński, delegat KEP ds. Duszpasterstwa Polonii i Emigracji, ks. Leszek Kryża TChr z Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie oraz duszpasterze posługujący wśród Polonii w różnych krajach. W słowie skierowanym do przedstawicieli Polonii i Polaków kard. Nycz podkreślał jedność i powszechność Kościoła dla wszystkich wiernych, bez względu na przynależność narodową i kraj, w którym żyją, co dotyczy także Polaków rozsiansych po całym świecie. Wskazał, że Kościół jest duchowym fundamentem dla bycia razem Polaków żyjących poza granicami Ojczyzny.

Sesja inauguracyjna w Sali Plenarnej Sejmu

W części merytorycznej obrady Zjazdu rozpoczęły się od sesji inauguracyjnej w Sali Plenarnej Sejmu RP. List do uczestników Zjazdu skierowała marszałek Sejmu Elżbieta Witek. Odczytała go wicemarszałek Małgorzata Gosiewska. „To państwo, budujecie na obczyźnie dobre imię Polski jako kraju ludzi przedsiębiorczych i ambitnych, a równocześnie solidarnych” – napisała w liście do uczestników VI Światowego Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy marszałek Sejmu. Zapewniła, że „pielęgnowanie więzi z Polakami na świecie stanowi jeden z priorytetów Sejmu”. Przytoczyła też słowa prezydenta Lecha Kaczyńskiego, który mawiał: „Warto być Polakiem”. Polacy wiedzą, czym jest prawdziwa miłość do Ojczyzny, jak ją pielęgnować, jak o nią walczyć, zarówno w kraju jak i poza jego granicami, dodała Pani Marszałek.

Następnie Pełnomocnik rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jan Dziedziczk podkreślił w swoim wystąpieniu, że zorganizowanie Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy w Sejmie jest przykładem najwyższego, możliwego szacunku, jakim polskie państwo darzy przedstawicieli Polonii na całym świecie. Podkreślił, że poza granicami kraju żyje 1/3 polskiego Narodu. Zwrócił uwagę, że poprzedni Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy miał miejsce pięć lat temu, czyli w 2018 roku. Dziedziczk mówił, że w ciągu tych pięciu lat bardzo wiele się zmieniło i wydarzyło.

Z kolei Przewodniczący Rady Polonii Świata Jarosław Narkiewicz zwrócił uwagę na to, że we współczesnym świecie szczególnie ważne są również tradycyjne wyzwania stojące przez organizacjami Polaków poza granicami kraju, takie jak zachowanie polskiej tożsamości. „Nowoczesność potrzebuje tradycji; należy pamiętać, skąd przyszliśmy, jak drogą idziemy i dokąd zmierzamy” – powiedział. Prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Dariusz Piotr Bonisławski wskazywał na represje jakim poddawani są Polacy m.in. na Białorusi. „To tu, na tych krzesłach powinni siedzieć dziś nasi przyjaciele.” Niestety, to trudne, ale duchem i czynem, na ile to jest możliwe, jesteśmy z nimi głęboko wierząc, że tocząca się historia doprowadzi do rychłego spotkania z nimi. Wierzymy w to bardzo” – powiedział prezes Bonisławski.

Natomiast minister w KPRM, przewodniczący Rady Krajowej Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Henryk Kowalczyk mówił, że Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy jest po to, aby przedstawiciele rządu

Jutrzenka 7/2023

5

i parlamentarzyści wsłuchiwali się w potrzeby Polonii. Minister Kowalczyk również podkreślił, że w bardzo złej sytuacji są Polacy na Białorusi czy w Rosji. „Powinniśmy bardzo mocno pamiętać o tych Polakach, którzy tam pozostali, którzy, nawet gdy chcieli, nie mogli dzisiaj tutaj przyjechać. To jest nasz obowiązek, aby pamiętać o wszystkich” – powiedział minister.

Na sesji inauguracyjnej, w Sali Plenarnej Sejmu RP wystąpili prezesi dwóch najmocniejszych organizacji polskich na świecie: Frank Spula, prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej i Waldemar Tomaszewski, prezes Związku Polaków na Litwie. W swoim przemówieniu Frank Spula dziękował władzom polskim i uczestnikom Zjazdu, zapowiedział też ścisłą współpracę z przewodniczącym Rady Polonii Świata Jarosławem Narkiewiczem. Natomiast prezes ZPL Waldemar Tomaszewski podkreślił, że „jako Polacy mieszkający za granicą czujemy się spadkobiercami przedwojennego Światopola, organizacji, która łączyła wszystkich Polaków rozsianych po całym świecie. W latach 70. przez Polonusów z Kanady i Stanów Zjednoczonych została powołana Rada Polonii Wolnego Świata, a dzisiaj działamy w ramach Rady Polonii Świata, która jest swoistą dobrą kontynuacją tamtych organizacji. Nasz Zjazd jest Zjazdem polskich serc, bo w każdym kraju różne jest już używanie języka ojczystego, ale właśnie polskie serca nas wszystkich łączą. Niech Pan Bóg błogosławi naszemu zjazdowi! (...) Niech Ta, co jasnej broni Częstochowy i w Ostrej świeci Bramie ma Polskę i Polaków na całym świecie w opiece.”

Spotkanie w Kancelarii Premiera z przedstawicielami władz RP

Drugi dzień VI Światowego Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy rozpoczął się od spotkania w Kancelarii Premiera z przedstawicielami władz Polski. Była to okazja do zaprezentowania polityki państwa polskiego wobec Polonii oraz wręczenia Odznak Honorowych za Zasługi dla Polonii i Polaków za Granicą. W imieniu Premiera RP Mateusza Morawieckiego wręczył je minister Jan Dzierżyczak, Pełnomocnik Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą.

Podczas obrad w Kancelarii Premiera obecni byli m.in.: Wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Małgorzata Gosiewska, Minister-członek Rady Ministrów Henryk Kowalczyk, Minister Piotr Wawrzyk z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Prof. Przemysław Czarnek – Minister Oświaty i Nauki oraz Minister Wojciech Skurkiewicz z Ministerstwa Obrony Narodowej. Minister Edukacji i Nauki prof. Przemysław Czarnek mówił o potrzebie upowszechniania nauki języka polskiego oraz rodzimej kultury zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Przyypo-

mniał o działaniach resortu edukacji i nauki na rzecz wspomagania nauczania języka polskiego wśród Polonii i Polaków za granicą, a także podtrzymywania tradycji narodowej. – Znajomość języka polskiego jest gwarantem tego, że narodową kulturę i polskość utrzymujemy – podkreślił minister.

Pułtusk i zakończenie Zjazdu w Świątyni Opatrzności Bożej

W trzecim dniu Zjazdu delegaci obradowali w Świątyni Centrum Polonii – Domu Polonii w Pułtusku, debatowali w pięciu panelach dyskusyjnych: Organizacje polskie za granicą; Kultura, oświata, duszpasterstwo – gwarantem polskiej tożsamości; Młodzież polonijna – zaangażowanie i patriotyzm; Sport, turystyka, przedsiębiorczość. Następnie odbył się panel kończący obrady: Sejm polonijny – sesja podsumowująca – Jeden Naród – wspólnota wszystkich Polaków.

Zwieńczeniem całego Zjazdu była zaś Msza Święta, która została odprawiona w niedzielę w Świątyni Opatrzności Bożej w warszawskim Wilanowie.

Spotkanie z Parą Prezydencką

W Ogrodach Pałacu Prezydenckiego Andrzej Duda i Agata Kornhauser-Duda spotkali się z uczestnikami VI Zjazdu Polonii i Polaków za Granicą. – Dziękuję Wam za to, że na co dzień nas wspieracie, że bronicie dobrego imienia Polski, że prowadzicie w swoich krajach akcje, które tego dobrego imienia Polski mają bronić, że reagujecie. To bardzo wiele w przestrzeni międzynarodowej zmieniło – mówił Prezydent RP.

Małżonka Prezydenta podziękowała Polonii z całego świata za niezwykłą solidarność z Ukrainą, za finansowe i materialne wsparcie. Jak przypomniała, na apele bardzo szybko zareagowała amerykańska Polonia. – Ta pomoc została naprawdę dobrze wykorzystana – zapewniła Agata Kornhauser-Duda, przypominając, że dzięki temu udało się zorganizować na Ukrainę m.in. blisko osiemdziesiąt transportów z pomocą humanitarną. Prezes stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Dariusz Piotr Bonisławski zwracając się w imieniu organizatorów do Pary Prezydenckiej podkreślił, że dla wszystkich, którzy zajmują się Polonią, niezwykle ważna jest działalność Prezydenta wspierająca Polaków za granicą. – Jednocześnie chcę zadeklarować, że misja budowania 60-milionowej społeczności, zjednoczonej wokół majestatu Rzeczypospolitej, którą pan Prezydent i pani Prezydentowa pięknie uosabiacie, będzie zawsze przez Stowarzyszenie Wspólnota Polska wspierane – zadeklarował.

na podst. prezydent.pl

Pierwsza Dama spotkała się z nauczycielami pracującymi w środowiskach polonijnych

W roku jubileuszu 50-lecia Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą Agata Kornhauser-Duda spotkała się w Pałacu Prezydenckim z nauczycielami skierowanymi do pracy w środowiskach polonijnych i polskich poza krajem.

Poprzez rozwijanie różnych form kształcenia ośrodki umożliwiają uczniom zdobywanie wiedzy o Polsce oraz doskonalenie umiejętności językowych podczas stałego lub czasowego pobytu w innym kraju. Delegowani do pracy **w 36 krajach na 4 kontynentach** nauczyciele inspirowali młodzież do kontaktu z językiem polskim i polską kulturą, podtrzymując związek młodych ludzi z krajem pochodzenia i ułatwiając im ewentualny powrót do polskiego systemu edukacji.

– Przez ostatnie osiem lat miałam okazję dogłębnie poznać specyfikę pracy nauczycieli polonijnych i zawsze to powtarzam, ponieważ jak Państwo wiedzą sama jestem nauczycielką; nigdy nie wyobrażałam sobie, że ta praca może być tak zupełnie inna, niż praca nauczycieli w Polsce – stwierdziła Pierwsza Dama, zauważając, że prowadzenie edukacji cechującej się inną specyfiką w każdym kraju wymaga nie tylko przekazywania wiedzy z poszczególnych przedmiotów, ale przede wszystkim wychowania młodych ludzi, urodzonych najczęściej już poza granicami kraju, w miłości do Polski. – Dziękuję za przekazywanie bardzo pozytywnego wizerunku Polski: jesteście Państwo wspaniałymi ambasadorami naszego kraju – powiedziała.

Do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą kierowani są pedagodzy, którzy każdego roku nauczają ok. 14 tysięcy uczniów w różnym wieku. **W ostatnim roku szkolnym 102 nauczycieli pełniło swoją misję w Argentynie, Armenii, Brazylii, Gruzji, Kazachstanie, Łotwie, Mołdawii, Rumunii, Turcji, Ukrainie i Uzbekistanie.** Pierwsza Dama odwiedziła wiele z tych

miejszc, spotykając się z uczniami i nauczycielami w ich placówkach. – Dziękuję za życzliwe przyjęcie, za podzielenie się swoimi doświadczeniami – nie tylko radościami, ale i bolączkami, które mam nadzieję, choć w części udaje się nam wspólnie rozwiązywać – akcentowała. Przedstawiciele nauczycieli docenili „osobiste zaangażowanie” Pani Prezydentowej i przekazali wyrazy wdzięczności za „wspieranie oświaty polonijnej, za bardzo ważne i potrzebne inicjatywy, wsłuchiwanie się w nasze potrzeby i docenianie naszych starań”.

Uzupełnieniem pracy dydaktycznej jest organizowanie uroczystości kulturalnych: dni polskiej kultury, konkursów wiedzy o Polsce, obchodów świąt narodowych i religijnych, redagowanie czasopism polonijnych, przygotowywanie audycji radiowych, wspomaganie organizacji harcerskich, dbanie o polskie miejsca pamięci narodowej. Wielu nauczycieli pracuje w kilku ośrodkach, współpracując jednocześnie z kilkoma szkołami, stowarzyszeniami i parafiami. – Podziwiam Państwa kreatywność. Mają Państwo umiejętność zachęcania uczniów do podejmowania dodatkowych aktywności. Lista różnego rodzaju konkursów i olimpiad jest bardzo bogata. Imponująca jest również lista finalistów i laureatów tych zmagania, co jest także Państwa zasługą i czego bardzo serdecznie Państwu gratuluję – mówiła Pierwsza Dama. Podziękowała także za dołączanie do inicjatyw organizowanych przez Kancelarię Prezydenta, jak „**Narodowe Czytanie**” czy **Konkurs Recytatorski „Słowem – Polska”** i zachęcała swoich gości do udziału w kolejnych edycjach.

– ORPEG jest instytucją ogromnie zasłużoną, o kluczowym znaczeniu dla procesu nauczania języka ojczystego, krzewienia polskiej kultury i dziedzictwa narodowego oraz – co bardzo ważne – integracji środowisk polonijnych i polskich za granicą – mówiła w Pałacu Prezydenckim Agata Kornhauser-Duda.

Z okazji jubileuszu 50-lecia pracy Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą Małżonka Prezydenta złożyła „najserdeczniejsze życzenia dalszej, owocnej pracy w tak ważnym dla nas wszystkich obszarze”. – Życzę niesłabnącego zadowolenia z podejmowanych przez Państwa działań na rzecz wspierania nauczania języka polskiego wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą. Szczególnie podziwiam Państwa wybór tej ścieżki zawodowej, która wymaga nie tylko profesjonalnej wiedzy, umiejętności i doświadczenia, ale również poświęcenia oraz odwagi, bo pracują Państwo z dala od kraju, często z dala od rodzin i w bardzo różnych warunkach – tłumaczyła.

Pani Prezydentowa wskazała, jak przejmujące było jej spotkanie z nauczycielami w Mołdawii i poznanie okoliczności ich pracy. – To jest autentyczne poświęcenie misji krzewienia polskości, za co ogromnie dziękuję – dodała Agata Kornhauser-Duda.

na podst. prezydent.pl

Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej to polskie święto obchodzone corocznie 11 lipca, poświęcone pamięci ofiar rzezi wołyńskiej i innych mordów na obywatelach II Rzeczypospolitej dokonywanych przez nacjonalistów ukraińskich w czasie II wojny światowej, ustanowione na mocy uchwały Sejmu RP z dnia 22 lipca 2016 roku.

Odpowiedzialność i przeprosiny Ukrainy za zbrodnię wołyńską – oczekiwania 78 proc. Polaków (CBOS)

Zdecydowana większość Polaków uważa, że prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski powinien w imieniu swojego narodu przeprosić za Rzeź Wołyńską.

50% badanych odpowiedziało, że „tak, powinien przeprosić”, a 28% wybrało odpowiedź „powinien przeprosić, ale na to będzie czas po wojnie” – informuje portal WNP, powołując się na badanie CBOS. 13% uważa z kolei, że nie ma potrzeby takich przeprosin, a 9% nie ma opinii w tej sprawie.

Badani zostali także zapytani, czy słyszeli o zbrodniach, jakie miały miejsce w roku 1943 na Wołyniu. 92% odpowiedziało, że tak (64% odpowiedziało „tak, wiele o tym słyszałem”, a 28% – „coś o tym słyszałem”). 8% odpowiedziało, że „nic nie wie na ten temat”.

„Odsetek Polaków, którzy słyszeli o rzezi wołyńskiej szybko rośnie – jeszcze 15 lat temu słyszała o niej nieco ponad połowa badanych (59%), a obecnie jest to niemal całe społeczeństwo (92%). Nawet jeśli aktualny wynik porównamy do tego sprzed pięciu lat, mamy do czynienia z wyraźnym, 11-punktowym wzrostem” – podkreśla CBOS.

53% ocenia, że wspólna historia Polaków i Ukraińców dzieła, a 31%, że łączy. Z kolei 16% badanych nie ma zdania na ten temat.

64% ankietowanych ocenia, że pojednanie między Polakami i Ukraińcami jest „raczej możliwe”, a 14%, że jest „całkowicie możliwe”. Odpowiedź „raczej niemożliwe” wskazało 12% badanych.

2% uważa, że jest „całkowicie niemożliwe”. Odpowiedź „trudno powiedzieć” wskazało 8%.

CBOS zapytał też Polaków, jak oceniają oni obecne stosunki polsko-ukraińskie. Zdaniem 54% badanych „raczej dobrze”. 10% wybrało odpowiedź „zdecydowanie dobrze”, 27% „ani dobrze, ani źle”, 3% „raczej źle”, 1% „zdecydowanie źle”, a 4% „trudno powiedzieć”.

Przypomnijmy, że Anton Drobowycz, szef Ukraińskiego IPN oświadczył niedawno, że dopóki strona polska nie odnowi obiektu ku czci OUN-UPA na Górze Monastyrz i nie zacznie odnawiać innych obiektów tego typu w Polsce, nie będzie zgody na poszukiwania i ekshumacje szczątków pomordowanych Polaków.

Sprawcami Zbrodni Wołyńskiej były Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów – frakcja Stepana Bandery (OUN – B) oraz podporządkowana jej Ukraińska Powstańcza Armia (UPA). Współdziałała z nimi także część ludności ukraińskiej, która uczestniczyła zarówno w mordach na swoich polskich sąsiadach, jak i w rabowaniu ich dobytku. OUN-UPA nazywała swoje działania „antypolską akcją”. Ukrywając za tym określeniem zamiar jakim było wymordowanie i wypędzenie Polaków.

Pierwszy masowy mord na Wołyniu miał miejsce 9 lutego

1943 roku. Doszło do niego we wsi Parośla w powiecie sarneńskim. UPA, podając się początkowo za sowieckich partyzantów, zamordowała 173 Polaków.

Nasilenie zbrodni miało związek m.in. z porzuceniem w marcu i kwietniu 1943 roku przez policjantów ukraińskich służby na rzecz Niemiec. Wstąpili oni następnie w szeregi UPA. Wielu z nich brało wcześniej udział w mordowaniu Żydów. Do jednej z największych zbrodni UPA sprzed lipca 1943 roku doszło w nocy z 22 na 23 kwietnia 1943 r. Spalono wtedy osadę Janowa Dolina. Około 600 Polaków zostało zamordowanych.

W lipcu 1943 roku nastąpiło nasilenie zbrodni. Zamordowano wtedy około 10-11 tysięcy Polaków. UPA dokonała w dniach 11 i 12 lipca skoordynowanego ataku na Polaków w ponad 150 miejscowościach w powiatach włodzimierskim, horochowskim, kowelskim oraz łuckim. Mordercy specjalnie wybrali niedzielę, kiedy Polacy udawali się do kościołów na Msze Święte. Ukraińscy nacjonaści wkraczali do kościołów, mordując ludność cywilną i duchownych. Doszło do tego m.in. w Kisielinie, a także w Porycku. Na Wołyniu spalono lub zburzono około 50 kościołów katolickich. Zbrodnie trwały również w kolejnych dniach i później.

W wyniku ludobójstwa na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej zginęło co najmniej 100 tys. Polaków.

źródło: Kresy.pl

Sejm przyjął uchwałę dotyczącą Wołynia ze stwierdzeniem o ludobójstwie

Przyjęcie w 80. rocznicę Rzezi Wołyńskiej poparło w głosowaniu 440 posłów. Czytamy w niej, że 11 lipca 1943 roku doszło do kulminacji „ludobójstwa zaplanowanego przez przywódców Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów”.

Fot. PAP/Piotr Nowak

Sejmowa uchwała mówi o pojednaniu polsko-ukraińskim.

Pojednanie polsko-ukraińskie musi objąć także uznanie win i upamiętnienie ofiar z lat II wojny światowej (...) Zasadnicze znaczenie ma przeprowadzenie ekshumacji, godne pochowanie i upamiętnienie wszystkich ofiar ludobójstwa na Kresach Wschodnich – podkreślono w dokumencie.

W dokumencie czytamy, że celem ludobójstwa było doprowadzenie do wyniszczenia Polaków na Kresach Południowo-Wschodnich, części Polesia, Lubelszczyzny i Podkarpacia. Jak przypomniano, ataki na skupiska społeczności polskiej zapoczątkował napad na Paroślę Pierwszą 9 lutego 1943 roku.

Podczas ataków oddziałów OUN i UPA, wspieranych przez część lokalnej społeczności ukraińskiej, zamordowano – często w bardzo brutalny sposób – ponad 100 tysięcy Polaków (...) Ukraińscy szowiniści mordowali także przedstawicieli innych narodowości oraz własnych rodaków. Sejm RP pragnie upamiętnić wszystkie ofiary Rzezi Wołyńskiej – głosi uchwała.

Posłowie przypomnieli, że ofiarami ludobójstwa była przede wszystkim ludność wiejska,

wielodzietne rodziny, głównie kobiety, dzieci i starcy, a zbrodniom towarzyszyła grabież mienia czy likwidacja wszelkich śladów polskości. Sejmowy dokument wyraża ponadto szczególne uznanie dla tych przedstawicieli narodu ukraińskiego, którzy z narażeniem życia przeciwstawili się zbrodni popełnianej przez swych rodaków.

W uchwale znalazło się również odniesienie do trwającej rosyjskiej agresji na Ukrainę.

Gdy naród ukraiński sam doświadcza zbrodni popełnianych przez najeźdźców, szczególnie wyraźnym i aktualnym staje się fakt, że przemoc i gwałt nie są właściwymi sposobami na kształtowanie stosunków pomiędzy sąsiadami – zaznaczono.

Sejm wyraził również podziękowania Kresowianom, ich potomkom oraz ludziom dobrej woli od lat domagającym się prawdy w myśl motto „Nie o zemstę, lecz o pamięć wołają ofiary”.

W 80. rocznicę Rzezi Wołyńskiej, w dniu upamiętniającym ofiary ukraińskiego ludobójstwa, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składa hołd pomordowanym podczas tej okrutnej zbrodni – podsumowuje uchwała. (IAR)

ДЕНЬ МАТЕРИ ОТМЕТИЛИ НАЦИОНАЛЬНЫЕ МЕНЬШИНСТВА В КИШИНЕВЕ

В конце мая 2023 года в зале Центра развития и предпринимательства „Польша–Молдова“ практически не было свободных мест – День матери отмечало Общество польских женщин «Краковянка» вместе с немецкой общиной «EINIGKEIT». Координаторы совместного проекта – Анна Драган, Анжела Кириджиу, Анна Голуб и Оксана Сатирович – постарались, чтобы мероприятие получилось ярким и интересным.

Практически во всех странах традиции празднования Дня матери не отличаются: в этот день мамы обычно получают цветы и небольшие подарки в благодарность за их любовь и ежедневную заботу. Типичный подарок в Польше – открытки ручной работы. Традиционно в этот день семьи проводят время вместе,

DZIEŃ MATKI - MUTTERTAG

Pod koniec maja 2023 roku na sali w Centrum Rozwoju i Przedsiębiorczości Polska–Moldawia w Kiszyniowie praktycznie nie było wolnych miejsc: Stowarzyszenie Polskich Kobiet „Krakowianka” wspólnie z niemiecką społecznością „EINIGKEIT” obchodziło Dzień Matki. W tym dniu matki otrzymały kwiaty oraz najserdeczniejsze życzenia od swoich dzieci.

часто устраивая семейные пикники или выезжая на природу. Некоторые люди также посещают церковные службы, связанные с материнством и семейными ценностями.

День матери как в Польше, так и в Германии является особенным временем для выражения любви, уважения и благодарности к матерям, играющим важную роль в жизни каждого.

Уже стихли последние слова и аккорды поздравлений, а хочется повторить все сначала... Прозвучали мудрые наставления пастора Валентина Драгана, затем нас увлекла презентация членов Общества «Краковянка» об истоках празднования Дня матери, а напоследок – милые, искренние номера детей, поздравлявших собравшихся мам.

Презентация Эллы Горделян – с первых же кадров, под звуки чарующего голоса Анны Герман – унесла нас во времена нашего детства и окутала атмосферой особого трепета, который мы испытываем, произнося слово „мама“... Без перевода был понятен смысл прозвучавшей на польском языке песни «Pomyśl o mnie». Образ Анны Герман, соединившей в себе изумительную нежность, душевность, женственность с ее удивительной жизненной стойкостью и невероятной силой духа, стал путеводной звездой для нашего разговора о роли матери в жизни человека. Мы увидели примеры самоотверженной любви и безграничной материнской веры, способной взрастить человеческого гения. Один из лучших биографов Шопена Ярослав Ивашкевич писал: «Меньше всего мы знаем о его матери, хотя должны были знать больше всего. Влияние матери на Фредерика, очевидно, было самым значительным».

Нам всем было необходимо узнать истории жизни также

День матери в Польше отмечается ежегодно **26 мая**. Этот праздник имеет долгую и богатую историю, начиная с 1920-х годов, он был введен в Польше для почитания и признания труда и любви матерей.

День матери в Германии, также известный как **Muttertag**, отмечается **во второе воскресенье мая**. История этого праздника также уходит корнями в начало XX века. На протяжении времени многое в празднике менялось, но смысл остался неизменным – выразить благодарность любимой маме.

и наших мам, увидеть плоды их труда – вещи, сделанные их золотыми руками, попробовать блюда, приготовленные по маминым рецептам, насладиться концертом, который подготовили наши дети.

В этот день наши дети подарили нам столько счастья! Девочки из коллектива «Краковячки» создали поистине праздничное настроение своими зажигательными танцами и душевными песнями, ученики Республиканского музыкального лицея им. Сергея Рахманинова покорили профессионализмом своих выступлений. Этим талантливым юным музыкантам удалось тронуть самые нежные струны нашей души. Завершил концерт дуэт Юлианы Терентий и Софии Генчу трогательной песней «Piosenka dla Mamy» и как нельзя лучше подвел черту под официальной частью мероприятия.

А потом мы делились рассказами о наших мамах, семейными рецептами, обсуждали будущие совместные проекты и многое другое, что так свойственно для поистине душевных, добрых и запоминающихся встреч.

Пожалуй, как ни старайся, словами не получится передать все впечатления от этого праздничного дня – это нужно было увидеть, услышать и прочувствовать.

Совместное мероприятие с представителями немецкой общины позволило нам лучше

узнать друг друга: увидеть национальные костюмы представителей диаспор, попробовать вкусную национальную кухню, насладиться живым общением. Общество «Краковянка» открыто для диалога и сотрудничества как с польскими организациями, так и с представителями других этнокультурных организаций.

Пользуясь предоставленной возможностью, хотим поблагодарить со страниц журнала «Jutrzenka» немецкую общину в Молдове «EINIGKEIT» и ее председателя Анну Драган за совместную организацию мероприятия, а также за памятные подарки для всех мам и детей – участников концертной программы. Также благодарим Оксану Сатирович – директора Центра развития и предпринимательства «Польша-Молдова» за любезно предоставленное помещение и оборудование, помощь и поддержку в организации и проведении мероприятия.

Такие встречи просто необходимы для поддержания связи поколений, для приобщения молодежи к своим корням и истокам, для более глубокого знакомства с традициями, культурой и прежде всего наследием своих предков. Пока ты помнишь, кто ты, и чувствуешь связь со своим родом – у тебя есть будущее.

Анна Голуб, зам. председателя Общества „Краковянка”
Элла Горделян, член Общества «Краковянка»

Sukcesy Przedszkola Nr 89 „Jaskółka” w Kiszyniowie na multimedialnym przeglądzie form teatralnych

Przedszkole Nr 89 w Kiszyniowie „Jaskółka” przygotowało spektakl teatralny pt. „Bajka o kurczaku, który nie był kurczakiem”, dzięki któremu uzyskało I miejsce w Międzynarodowym Przeglądzie Małych Form Parateatralnych „Smykolandia” oraz zdobyło wyróżnienia w różnych kategoriach.

Nad całym przedsięwzięciem czuwała Dyrektor Dorina Banciu. W przygotowanie przedstawienia włączyły się: kierownik muzyczny Galina Czernomorec, kierownik artystyczny Galina Morgun, wychowawczynie Marina Manziuk i Tatiana Dobrowolska oraz nauczycielka języka polskiego Urszula Brożek, skierowana przez ORPEG do pracy w Kiszyniowie. Jury, oceniając spektakli, uwzględniło między innymi: wykonanie aktorskie i wokalne, scenografię, kostiumy, dobór muzyki; wykorzystanie potencjału grupy i reżyserię; realizację filmu video, wrażenia ogólne, rozwiązania nowatorskie; wartości edukacyjne i dobór repertuaru do wieku wykonawców.

Uroczysta Gala Finałowa wraz wręczeniem nagród odbyła się 19 maja 2023 roku w Domu Kultury Kadr w Warszawie. Honorowy patronat nad przeglądem sprawowali: Minister Edukacji i Nauki,

W maju 2023 roku w Warszawie miała miejsce Gala XIII Międzynarodowego Przeglądu Małych Form Parateatralnych „SMYKOLANDIA – Warszawa – Mokotów – 2023”. Decyzją Jury I miejsce zajęło Przedszkole Nr 89 „Jaskółka” z Kiszyniowa w Mołdawii za przedstawienie, w którym brały udział cztero- i sześciolatki z grup nr 2 i nr 8 uczące się języka polskiego.

Mazowiecki Kurator Oświaty, Dyrektor Ośrodka Rozwoju Edukacji, Burmistrz Dzielnicy Mokotów Miasta Stołecznego Warszawy oraz Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą.

W trakcie uroczystej Gali zaprezentowano laureatów głównych nagród i wyróżnień, wyróżnień specjalnych, artystycznych i wykonawczych. Mała Olivia Racovița z grupy nr 8 kiszyniowskiego przedszkola „Jaskółka” otrzymała „Złotego Smyka” – główną nagrodę tego konkursu. – *Nazywam się Olivia Rakovița.*

Jestem z Mołdawii, mieszkam w Kiszyniowie. Mam siedem lat i chodzę do przedszkola „Jaskółka”. W tym roku idę do szkoły. Przyleciałam do Warszawy z mamą i tatą – powiedziała dziewczynka podczas wręczenia nagrody.

Zachęcamy do obejrzenia spektaklu przygotowanego przez Przedszkole Nr 89 z Kiszyniowa „Jaskółka” – wystarczy wpisać frazę w wyszukiwarce: **Smykolandia Bajka o kurczaku, który nie był kurczakiem.**

Kadr ze spektaklu „Bajka o kurczaku, który nie był kurczakiem”

Olivia Racovița z Kiszyniowa odbiera dyplom i nagrodę podczas uroczystej Gali Finałowej w Warszawie

XIII MIĘDZYNARODOWY MULTIMEDIALNY PRZEGLĄD MAŁYCH FORM PARATEATRALNYCH „SMYKOLANDIA WARSZAWA – MOKOTÓW 2023”

POLONIJNE ŚWIĘTO LATAWCA NAD DNIESTREM

W czerwcu br. Stowarzyszenie „Polonia” w Rybnicy z okazji zakończenia roku szkolnego zorganizowało Pierwsze Polonijne Święto Latawca, które odbyło się na statku. Niezwykle sprzyjająca aura – bezchmurne niebo i odpowiednio silny, ciepły wiatr nad Dniestrem – pomogły wyeksponować latawce.

Wspólne puszczanie latawców poprzedzone było majowymi warsztatami modelarsko-plastycznymi, podczas których młodzież z Rybnicy przygotowała piękne biało-czerwone latawce.

Czerwcowe świętowanie na statku okazało się niezwykłym spotkaniem i świetną zabawą.

Młodzież polonijna przekazała swojej nauczycielce Pani Monice Łotosz zdjęcia z tego wydarzenia oraz serdeczne podziękowania za włożoną pracę, kreatywność, entuzjazm i życzliwość. Do zobaczenia we wrześniu!

FOT. Ina Sajewska

PRZEDWAKACYJNE IMPRESJE

„Styrczańskie Dzwoneczki” przenieśli się z Domu Kultury w Glodianach „pod chmurkę” – po długich miesiącach ćwiczeń tanecznych i nauki języka polskiego młodzi artyści postanowili wykorzystać zakończenie roku szkolnego i ostatecznie z zaplanowanych tańców wykonać na świeżym powietrzu. Dla uczestników spotkania zorganizowano ognisko i przygotowano kiełbaski.

Wspólna zabawa była nie tylko okazją do aktywnego spędzenia czasu, ale także „podładowania baterii” na czas wytężonej pracy przed wyjazdem na Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej w Kielcach.

■ Wspólne zdjęcie z gośćmi z Polski

Spotkanie z diasporą polską w Tyraspolu

Pod koniec maja Centrum Kultury Polskiej „Jasna Góra” w Tyraspolu odwiedziła delegacja Ambasady RP w Kiszyniowie w składzie: Ambasador RP Tomasz Kobzdej, Charge d’Affaires a.i. Ambasady RP w Kiszyniowie Grzegorz Opaliński oraz Kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Kiszyniowie Magda Arsenicz. Polonia naddniestrzańska przygotowała krótki występ artystyczny. Podczas spotkania była okazja poznać charakter i działalność Towarzystwa Kultury Polskiej „Jasna Góra” oraz ludzi, którzy wkładają w swą społeczną pracę całe serce i umysł.

Polonusi i delegacja Ambasady RP w Kiszyniowie przed Centrum Kultury Polskiej „Jasna Góra”

СТЫРЧА – РОДИНА ПРЕДКОВ!

Под таким названием создана группа на Фейсбуке, в которую приглашаем всех потомков основателей села Стырча Глодянско-го района, построенного в конце XIX века нашими общинами предками – переселившимися сюда в 1899 году польскими колонистами и официально зарегистрированного в 1901 году, а также всех желающих, относящих себя к польской нации и польской диаспоре Молдовы.

Группа создана для объединения и общения потомков, живущих ныне во всех уголках мира, для изучения и увековечивания истории наших общих предков и самого села Стырчи, сохранения польских традиций и для других интересных и полезных начинаний, которые, надеемся, предложат взрослые и младшие участники группы.

Первым и самым, на наш взгляд, важным и объединяющим начинанием станет организация и помощь стырчанам в проведении необходимых работ по благоустройству территории Стырчанского католического кладбища – места захоронения наших с вами предков. Уход за ним и его содержание – наша почетная обязанность и долг. Многие из вас знают, что за последние годы территория кладбища увеличилась вдвое, проведены работы по ограждению всей территории кладбища забором с добавлением нового участка, ворот, установлением каменной фигуры Иисуса Христа и обустройством площадки для общей молитвы во время поминальных дней. Постоянно проводятся работы по наведению порядка на территории кладбища в течение летнего периода, периодически скашивается трава (обычно 5-6 раз за сезон). Давно созрела необходимость провести пол-

ную инвентаризацию и ввести учет всех могил с планом, привязанным к местности, провести реставрацию разрушенных памятников и табличек на могилах основателей Стырчи.

Организационными работами по благоустройству территории кладбища и скашиванию травы в настоящее время безвозмездно занимается Алена Гурская, за что ей огромное спасибо от всех нас! Все работы, естественно, придется оплачивать: однократное скашивание травы в этом году обходится примерно в 4000 леев (около 200 евро), куда входят расходы на бензин, леска для триммера и оплата труда работников. Работы эти проводятся за счет средств, собираемых жителями Стырчи, Бельца, Кишинева, Глодян, обычно посещающими кладбище и могилы родственников в поминальные дни. Не все могут приехать в эти дни на кладбище; многие не знают, что собираются средства на проведение этих работ. При помощи интернета и путем присоединения к нашей группе такая возможность поучаствовать в этом богоугодном деле появится также у жителей ближнего и дальнего зарубежья.

Обращаемся с просьбой ко всем читающим эту информацию сообщить своим родным и близ-

ким, имеющим захоронения на Стырчанском кладбище, о возможности перечисления денежных средств на благоустройство и проведение сезонных работ. Номер карты для перевода будет указан в группе «Стырча – Родина предков!» и в группе «малая Варшава» на Фейсбуке. Там же будут поданы контактные данные ответственных лиц в Бельцах, Кишиневе и в Стырче, на чье имя можно будет перечислять средства другими доступными платежами, а также лично. В Кишиневе – **Екатерина Яггуневич** (тел. +373 69652323), в Бельцах – **Станислава Проминская-Мунтяну** (тел. +373 67656065), в Стырче – **Алена Гурская** (тел. +373 78289934). Сумма, которую собираем в настоящее время – 10 евро, или 200 леев с семьи в год; будем благодарны за любую меньшую или большую сумму (по возможностям).

Выражаем благодарность Посольству Республики Польша в Кишиневе за оказываемую финансовую помощь, а также Марине Корчу, всем жителям Стырчи, особенно молодежи, лично принимавшим участие в проводимых работах по покраске ограды; всем неравнодушным потомкам, помогающим своим участием в благоустройстве и финансировании на территории кладбища.

Всем мира и добра!
С уважением

Петр Котелевич

Trener Mołdawii: Polska pomogła nam wygrać

Z nieba na dno piekła. Taką podróż zaliczyli polscy kibice oglądający w Kiszyniowie 20 czerwca 2023 roku mecz Mołdawia – Polska. Z kolei w drugą stronę powędrowali rywale Polaków. Mimo tego, że gospodarze przegrywali już 0:2, to pokazali serce, charakter i ambicję, co przeważało szalę na ich korzyść.

Jak przyznaje w rozmowie z WP SportoweFakty SIERGIEJ KLESZCZENKO, była gwiazda a obecnie selekcjoner tej kadry, to najważniejsze zwycięstwo w jego dotychczasowej szkoleniowej karierze.

Piotr Koźmiński, dziennikarz WP SportoweFakty: – Od meczu minęło już trochę czasu. Jak by pan określił swój stan ducha obecnie? Mógł pan zasnąć po czymś takim?

Siergiej Kleszczenko, trener reprezentacji Mołdawii: – Muszę przyznać, że spałem bardzo mało. Ale w takiej sytuacji to nic dziwnego. Emocje były ogromne. A najlepsze w tym wszystkim jest to, że te wspomnienia zostaną już na zawsze i są niesamowicie po-

zytywne. W takiej sytuacji pewnie wiele osób nie mogłoby zasnąć. Spałem więc tylko trochę, ale warto było przeżyć coś takiego.

– Co pan myślał w przerwie meczu? Wierzył pan w ogóle, że można odwrócić jeszcze tę sytuację, skoro było 2:0 dla rywala, a Polska naprawdę dobrze grała?

– Kiedy szedłem do szatni po pierwszej połowie, moje pierwsze myśli krążyły głównie wokół tego, aby nie stracić więcej goli. Potem pomyślałem, że trzeba się postarać o to, żeby strzelić w tym meczu chociaż jedną bramkę. Nie myślałem natomiast o drugiej czy trzeciej. Szybko jednak zobaczyłem, że druga połowa dobrze się dla nas układa i z minuty na minutę byłem coraz bardziej przekonany, że my tego meczu nie przegramy.

– Jaki miał pan przekaz do swoich piłkarzy w szatni po 45 minutach?

– Powiedziałem graczom, że potrzebujemy bramki, że już nie mamy nic do stracenia. Że musimy się przesunąć bardziej do przodu, być bardziej agresywni. Dokonaliśmy też zmian, które nam pomogły. Poprawiliśmy budowanie akcji

Jak wyjaśnić, co dokładnie wydarzyło się dzisiaj na stadionie? Myślę, że właśnie dlatego kochamy piłkę nożną – jest nieprzewidywalna. Jestem pewien, że ani jedna osoba na stadionie czy przed telewizorem nie wierzyła, że coś może się zmienić na boisku, że wygramy. Ja też miałem wątpliwości, ale jest praca, którą trzeba wykonać, trzeba było powiedzieć chłopakom, co mają robić. Nie mieliśmy nic do stracenia poza honorem. Zastąpiliśmy na zwycięstwo, będąc o wiele odważniejszymi w drugiej połowie.

Siergiej Kleszczenko

i współpracę między naszymi piłkarzami. To wszystko okazało się kluczem do sukcesu.

– A jak pan widzi sytuację z nieuznaną bramką dla was? Jeśli tam był faul to taki „miękki”...

– Nie zgadzam się z taką decyzją sędziego, według mnie gol został zdobyty prawidłowo. Wi-

dzimy wiele meczów na wysokim poziomie, gdzie takie starcia nie są odgwizdywane. Co więcej, ten sam sędzia nie odgwizdywał podobnych przewinień w kilku innych sytuacjach w tym samym meczu.

– Jak pan oceni postawę reprezentacji Polski? Od pełnej kontroli do totalnego zagubienia.

– Już na konferencji prasowej powiedziałem, że Polacy sami podali nam rękę. Pomogli nam swoją postawą wrócić do gry, a my z tego skorzystaliśmy.

– W tym meczu dwa gole strzelił Nicolaescu, przeskakując pana w rankingu najlepszych strzelców w historii reprezentacji Mołdawii. Pan ma 11 goli, a on w tym momencie 12. Zapewne jednak w żaden sposób nie wzbudziło to w panu zazdrości.

– Nicolaescu to bardzo mocny napastnik. Natychmiast po tym, jak ściągnąłem go z boiska, pogratulowałem mu tego wyczynu.

– Jak w rankingu najlepszych meczów jako trener ułożyłby pan pokonanie Polski?

■ Siergiej Kleszczenko / FOT. Maurizio Lagana / Stringer / Getty Images Sport / Gettyimages.ru

– Każda wygrana prowadzonej przeze mnie reprezentacji jest dla mnie bardzo ważna, ponieważ traktuję jako honor reprezentowania mojego kraju. Natomiast nie mam żadnych wątpliwości: Polska to najsilniejszy rywal, jakiego udało nam się pokonać! A co do rankingu... O pokonaniu Polski już mówiłem, a do tego dorzuciłbym wygraną Mołdawii U-21 z Walią 2:1 i, choć to była porażka, mecz Mołdawia – Kazachstan 1:2.

Co dalej z Mołdawią? Jaki macie cel w tych eliminacjach?

– Naszym celem jest trzecie miejsce. To byśmy uznali za superwynik. A jeśli zajmiemy czwar-

te, to będzie to wynik dobry. Opieram się na naszych występach w poprzednich kwalifikacjach.

A jak pan widzi perspektywę Polski w tej grupie? Trzy mecze i tylko trzy punkty.

– Mimo tego że wygraliśmy, uważam, że to przeciw Polsce grało nam się w tej grupie najtrudniej. I myślę, że Polska do końca będzie walczyć o awans.

Rozmawiał Piotr Koźmiński, dziennikarz WP SportoweFakty

Foto: Mołdawia – Polska, Kiszyniów. (PAP) ▼

MOŁDAWIA – POLSKA 3:2 (0:2)

0:1 – Milik, 12 min (asysta Lewandowski), 0:2 – Lewandowski, 34 min (asysta Milik), 1:2 – Nicolaescu, 48 min (bez asysty), 2:2 – Nicolaescu, 79 min (bez asysty), 3:2 – Baboglo, 85 min (głową, asysta Cojocari)

MOŁDAWIA: Railean – Revenco, Craciun, Mudrac, Posmac – Cojocar, Baboglo, Dros (46. Mospan), Damascan (46. Postolachi), Reabciuk – Nicolaescu (84. Cojocari). Trener Siergiej KLESZCZENKO. Rezerwowi: Celeadnic, Avram, Belousov, Jardan, Sfina, Iosipoi, Bogaciuc, Platca, Ștefan.

POLSKA: Szczęsny – Kędziora, Bednarek, Kiwior – Frankowski (64. Bereszyński), D. Szymański (83. Linetty), S. Szymański, Zieliński, Zalewski (64. Kamiński) – Lewandowski, Milik (73. Świdzki). Trener Fernando SANTOS. [Rezerwowi:] Skorupski, Drągowski, Lederman, Wieteska, Bielik, Linetty, Skóraś, Łęgowski, Slisz.

Sędziował Filip Glova (Słowacja). Asystenci: Daniel Polaczek i Peter Bednar (obaj Słowacja). Czas gry: 99 min (48+51). Widzów: 10400. Żółte karki: Baboglo, Nicolaescu, Railean, Reabciuk.

NOWE WPISY NA KRAJOWEJ LIŚCIE NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

PLECIONKARSTWO NA ŚLĄSKU OPOLSKIM - praktyka kulturowa, która została wpisana na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Plecionkarstwo to długowiekowe rzemiosło i jedna z najstarszych umiejętności, jaką posiadał człowiek. Sztuka wyplatania również na Śląsku Opolskim ma długowiekową historię. Podczas badań archeologicznych na Ostrówku w Opolu odkryto plecionki służące jako wyściółka podłóg budynków gospodarczych i mieszkalnych, a także płotów plecionych w X wieku. Powszerechność materiału, a także posiadane umiejętności powodowały rozkwit tej tradycji aż do XIX wieku. Kilka miejscowości jak np. Chróścice, Siołkowice czy Cisek stały się ważnymi centrami plecionkarstwa w regionie. Uzyskiwane przychody ze sprzedaży koszy, kapeluszy i mebli wyplatanych z wikliny były kołem zamachowym rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego tych wsi.

W okresie międzywojennym rzemieślnicy z Chróścic stali się przedsiębiorcami, którzy zatrudniali w swoich zakładach większość mieszkańców wsi. Warsztaty te eksportowały swoje wyroby do Niemiec, Austrii, Belgii, Danii, Szwecji i Szwajcarii. Po II wojnie światowej

plecionkarstwo w Chróściciach nadal się rozwijało i w 1947 r. powstała Spółdzielnia Koszykarska „Jedność”, działająca aż do lat 90. XX w. kiedy to masowe wprowadzenie na rynek plastiku zmieniło styl życia ludzi i wyparło z rynku ekologiczne wyroby z wikliny.

Obecnie plecionkarstwem zajmują się pojedyncze osoby, które wyplatają wyroby gospodarstwa domowego, zabawki czy elementy dekoracyjne głównie z wikliny, słomy, sitowia oraz rogożyny.

Inf. MKiDN

POZNAJĄC KULTURĘ I SMAKI WSCHODNIE

NIEZWYKŁY DESER RODEM Z MOŁDAWII

Śliwki nadziewane orzechami włoskimi w śmietanie

Ulubionym mołdawskim deserem, który można znaleźć w menu każdej restauracji tradycyjnej kuchni mołdawskiej, są śliwki z orzechami włoskimi w śmietanie.

Ten deser jest unikalny ze względu na to, że jest nie tylko przepyszny, ale także bardzo zdrowy. Będzie świetnym zakończeniem obfitej kolacji lub przyjęcia.

Suszone śliwki należy sparzyć, by nadać im odpowiednią miękkość. Wydrylowane śliwki nadziać połówką orzecha włoskiego. Deser ten w wersji lux to orzechy podprażone na patelni, by nadać im chrupkość i jeszcze wspanialszy smak.

Wszystkie śliwki wrzucić do rondelka, zalać winem (tak, żeby zakryło owoce), gotować na lekkim ogniu przez ok. 20 minut, tak aby całe wino odparowało. Przesudzić.

Śmietanę wymieszać z cukrem pudrem i wanilią, ubijać mikserem przez 3-4 minuty. Pamiętajcie, aby użyć bardzo tłustej gęstej kwaśnej śmietany (od 25%), ponieważ płynna dietetyczna śmietana nie ubija się dobrze.

Nadziewane śliwki przykryć powstałym kremem, wstawić do lodówki na godzinę.

Oryginalnie deser ten serwuje się z bitą śmietaną – ale nie jest to niezbędny element tego dania. Alternatywą dla bitej śmietany jest wymienione wino Kagor. Jest to propozycja dla wszystkich ciekawych nowych smaków, doznań i kogoś, kto życzy sobie porządnej dawki mołdawskiej słodczy. (nb)

Piąta edycja Nagrody IPN „Semper Fidelis” – kandydatów można zgłaszać do 16 sierpnia

Instytut Pamięci Narodowej po raz piąty przyznaje Nagrodę „Semper Fidelis”. Wyróżnienie to corocznie otrzymują osoby, instytucje i organizacje społeczne za szczególnie aktywny udział w upamiętnianiu dziedzictwa Kresów Wschodnich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami.

Laureatów wyłania Kapituła Nagrody, której przewodniczącym jest Prezes IPN. Nagroda ma charakter honorowy. Jedną z przyznawanych nagród może zostać nadana pośmiertnie. W czasie uroczystości wręczenia nagród laureat otrzymuje pamiątkową statuetkę oraz dyplom.

Wśród laureatów nagrody znajdują się działacze społeczni, badacze i ludzie kultury zabiegający o ocalenie pomników polskiej kultury, które w wyniku rozbiorów i II wojny światowej znalazły się poza granicami Rzeczypospolitej. Nagradzamy organizacje i osoby pielęgnujące i promujące historię i kulturę kresów w kraju, jak i te działające na rzecz Polaków wciąż mieszkających na Wschodzie. Rokrocznie Kapituła przyznać może do pięciu nagród w tym jedną pośmiertną.

W ubiegłym roku nagrodzeni zostali: wileńska dziennikarka, publicystka, tłumaczka Alwida Antonina Bajor, Jarosław Górecki, Wiesław Kapel, Mirosław Rowicki (pośmiertnie) i Stowarzyszenie Rodzina Ponnarska. Wyróżnienie Prezesa IPN otrzymał prof. Włodzimierz Bolecki.

Wśród laureatów nagrody znajdują się działacze społeczni, badacze i ludzie kultury zabiegający o ocalenie pomników polskiej kultury, które w wyniku rozbiorów i II wojny światowej znalazły się poza granicami Rzeczypospolitej. Nagradzamy organizacje i osoby pielęgnujące i promujące historię i kulturę kresów w kraju, jak i te działające na rzecz Polaków wciąż mieszkających na Wschodzie. Rokrocznie Kapituła przyznać może do pięciu nagród w tym jedną pośmiertną.

Kandydatów można zgłaszać do 16 sierpnia 2023 r., wysyłając wniosek za pomocą formularza elektronicznego:

<https://ipn.gov.pl/pl/form/dodaj297,Wniosek-o-przyznanie-Nagrody-Semper-Fidelis.html>

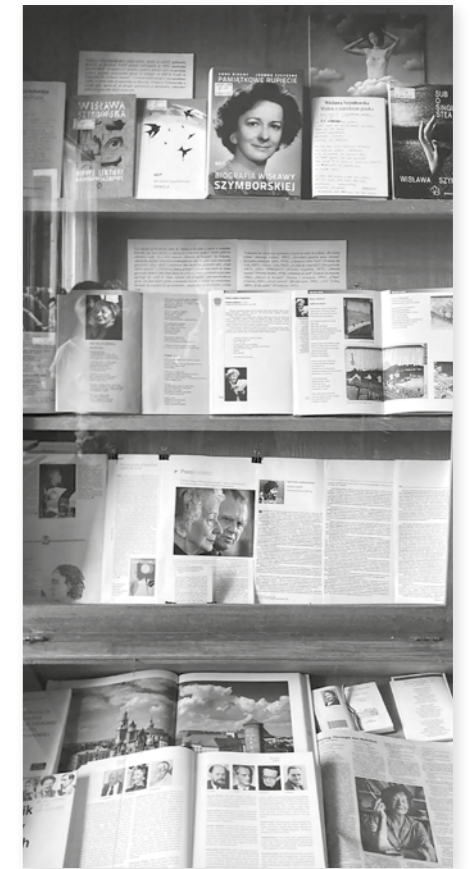
„U honorowanie tych, którzy poświęcają swe życie ratowaniu polskich śladów i pielęgnowaniu pamięci o historii Kresów Wschodnich jest naszym obowiązkiem i wyrazem wdzięczności za ich trud i wierność ideałom Rzeczypospolitej” – podkreśla IPN.

LIPIEC 2023

W Bibliotece Narodowej Republiki Mołdawii otwarto wystawę z okazji setnych urodzin WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

Z okazji Roku Wisławy Szymborskiej i setnych urodzin poetki Biblioteka Narodowa Republiki Mołdawii zaprasza do oglądania wystawy książek Wisławy Szymborskiej i publikacji dot. jej twórczości. Redaktorką ekspozycji jest kierownik Oddziału „Literatury świata” BN Mołdawii Elina Bołgarina.

Wisława Szymborska (1923-2012) to jedna z najważniejszych polskich poetek XX i początku XXI wieku. Za życia wydała dwanaście tomów wierszy, pisała felietony, zajmowała się również tłumaczeniami, krytyką literacką i działalnością redakcyjną. W 1996 roku otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury za – jak napisano w oświadczeniu – „poezję, która z ironiczną precyzją pozwala historycznemu i biologicznemu kontekstowi ukazać się we fragmentach ludzkiej rzeczywistości”. W 2011 roku uhonorowano ją najwyższym odznaczeniem państwowym – Orderem Orła Białego. Jej twórczość przynależy do grona najwybitniejszych zjawisk w poezji współczesnej i była tłumaczona na kilkanaście języków.

PO PROSTU POLSKI. ЗАНИМАТЕЛЬНАЯ ГЕОГРАФИЯ часть I

Названия стран и городов по-польски зачастую звучат чуть иначе, чем по-русски или даже в оригинале, а иногда и вовсе не догадаешься, о каком месте идет речь. Давайте попытаемся разобраться, как по-польски называются государства, почему наименования некоторых городов звучат абсолютно незнакомо и как склонять, к примеру, такое название как Закопане.

Пожалуй, самая сложная группа географических наименований в польском – это названия городов. Безусловно, их подавляющая часть – это просто полонизированные версии, например, **Rzym** – Рим, **Haga** – Гаага, **Damaszek** – Дамаск, **Paryż**, как нетрудно догадаться, – Париж, а **Nowy Jork** – Нью-Йорк. Однако есть множество названий, «угадать» которые почти невозможно. Откуда русскоязычному человеку знать, что, например, **Wiedeń** – это Вена, **Getynga** – Гёттинген, **Gandawa** – Гент, а **Akwizgran** – Аахен?.. Такие случаи приходится просто запоминать.

Если вы не сильны в латыни, то заучивать придется также старые названия, образованные от латинских. Тенденция к использованию полонизированных латинских наименований городов прочно закрепилась в польском языке. Классический пример: итальянский город Милан по-польски называют **Mediolan** (от латинского Mediolanum). Несмотря на то, что в самой Италии эту форму вытеснила итальян-

ская версия **Milano**, поляки остались верны прежнему названию. Аналогичным образом немецкий Кёльн в польском по-прежнему носит латинское название **Colonia**, а Мюнхен – **Monachium** (кстати, не забывайте: это слово, как и все на -um, в польском не склоняется).

В некоторой степени похожая история произошла с Вильнюсом и Каунасом – поляки упорно продолжают называть их на славянский манер **Wilno** и **Kowno**. В этом случае, впрочем, приверженность традиции более объяснима, ведь оба города несколько веков входили в состав Речи Посполитой, где поляки доминировали. В период разделов в Вильнюсе преобладала польская культура, а в межвоенный период город входил в состав польского государства.

Кстати говоря, в польском используется также старое название китайского города Гуаньчжоу: **Kanton**. Когда-то его так именовали по всей Европе.

Названия закреплялись в разное время и по разным принципам, не без влияния исторического и политического контекста. Например, нас не должно удивлять, что Лейпциг по-польски

называют **Lipsk**, ведь это и есть оригинальное славянское название (в этой части Германии еще со Средневековья проживали предки современных серболужичан), а вот **Leipzig** – это как раз германизованная версия.

Запоминая польские названия городов, обращайтесь особое внимание на род слова. Например, Брюссель, Нюрнберг, Антверпен или Лиссабон по-польски носят наименования женского рода – **Bruksela**, **Norymberga**, **Antwerpia**, **Lizbona**, а вот, скажем, Дрезден и Берн – среднего: (**Drezno** и **Berno**). Поскольку слова среднего рода на -o склоняются, в предложном падеже эти названия будут звучать более привычно – **w Dreźnie**, **w Bernie**. Кстати, следует быть предельно осторожными с городами, имеющими форму множественного числа: польская форма может иметь множественное число, как в русском (Хельсинки – **Helsinki**, Афины – **Ateny** и т. д.) и склоняться соответственно, но может его и «потерять», например Канны – **Cannes** (произносится как «Кан» и не склоняется).

Кстати говоря, стоит заблаговременно выяснить, как звучит по-польски название вашего родного города или региона. Например, окончания городов на -ов/ев/ёв, которых немало в Восточной Европе, превращаются в типичное польское -ów. Это не только **Lwów** (Львов) и **Kijów** (Киев), но и, например, **Kiszyniów** (Кишинёв). Однако не забывайте: в других падежах, кроме именительного, происходит чередование и ó меняется на o, например: **Kiszyniów** – **w Kiszyniowie** (Кишинёв – в Кишинёве).

Не обходите вниманием и грамматический род польских городов: названия Познань или Торунь мужского рода, а вот Быдгощ – женского, поэтому и склоняем соответствующе:

Poznań – **w Poznaniu**, **Toruń** – **w Toruniu**, **Bydgoszcz** – **w Bydgoszczy** (кстати, здесь будьте внимательны при переводе на русский: «в Познани», но «в Торуне» и «в Быдгоще»).

Говоря о польских топонимах, нельзя обойти вниманием склонение названий, имеющих форму прилагательных. Так же, как и в русском, прилагательное обязательно склоняем, например: **Jelenia Góra** (Еленья-Гура, буквально – «Оленья Гора») – **w Jeleniej Górze**, **Bielsko-Biała** (Бельско-Бяла) – **w Bielsku-Białej**. На русском

эти названия всегда пишутся через дефис и первая часть не склоняется. В названиях типа Еленья-Гура вторая часть склоняется привычно – в Еленья-Гуре, а вот если вторая часть названия в польском – прилагательное, возникают трудности. В словаре предлагается склонение по образцу существительного (в Бельско-Бяле), но переводчики-полонисты предпочитают сохранять слово как прилагательное (в Бельско-Бялой).

Нельзя также не упомянуть известный горный курорт Закопане (**Zakopane**). В этом случае

нетрудно догадаться, откуда взялось такое название, ведь зимой городок буквально «закопан» в снегу. Но вот склонять **Zakopane** надо по особому правилу: в творительном и предложном падежах форма среднего рода приобретает окончание -em, а не -um/-im, как это обычно происходит с прилагательными. Сравните: **myślę o zakopanym skarbie** (думаю о закопанном сокровище) и **myślę o Zakopanem** (думаю о Закопане).

Юнна Коробейникова
źródło: novayapolsha.pl

Królewiec, a nie Kaliningrad. Polacy zareagowali po znaczącej zmianie

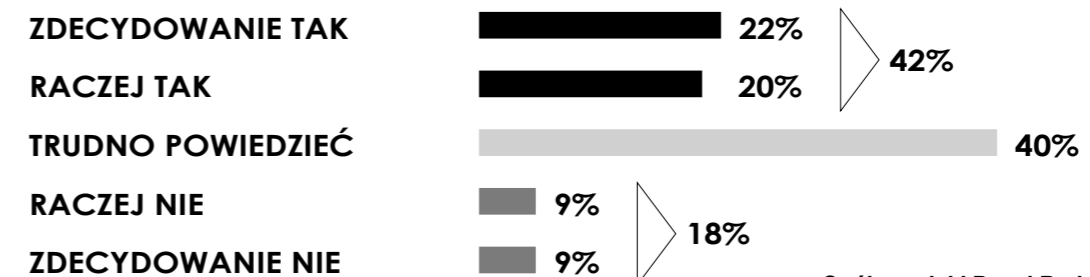
Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych zaleca używanie wyłącznie polskiej nazwy Królewiec, a nie rosyjskiej wersji Kaliningrad. Z badania wynika, że 42 proc. rodaków popiera ten pomysł.

9 maja 2023 r. Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, działająca przy Głównym Geodecie Kraju, przekazała, iż na „125. posiedzeniu w dniu 12 kwietnia 2023 roku uchwaliła, że dla miasta o rosyjskiej nazwie Kaliningrad zalecana jest wyłącznie polska nazwa Królewiec i niezalecane jest stosowanie w języku polskim nazwy Kaliningrad”.

W komunikacie zaznaczono również, że dla jednostki administracyjnej, w której znajduje się to miasto, zalecana jest polska nazwa „obwód królewiecki”. W związku z tym niezalecane jest stosowanie w języku polskim nazwy „obwód kaliningradzki”. Zmiany weszły w życie z dniem ich ogłoszenia, czyli 9 maja.

Czy popierasz zalecenie żeby używać nazwy Królewiec zamiast Kaliningrad wydane przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej?

Ogólnopolski Panel Badawczy ARIADNA

Zagadki - kolorowanki

1. Sosnowy, dębowy,
stary lub młody –
rosną w nim grzyby,
rosną jagody.

--	--	--

2. Berecik czerwony
ma w białe kropeczki.
Nie chcą go brać dzieci,
ani wiewióreczki.

--	--	--	--	--	--	--	--

3. Listki chrupie – chrup! chrup!
Nie używa wcale nóg!
A gdy krótka minie chwila,
wnet przemieni się w motyla.
Jednak teraz też zachwyca.
Jest to

--	--	--	--	--	--	--	--

Odpowiedzi na zagadki prosimy wysyłać na e-mail: redakcja.jutrenka@gmail.com. Prosimy też podawać swoje imię, nazwisko i wiek. Spośród poprawnych odpowiedzi pod koniec roku redakcja wylosuje zwycięzcę, który otrzyma nagrodę Mądrej Sówki – książkę „500 tamigłówek dla mądrych główek”.

Stronę opracował Aleksiej Ladryk

Proponujemy przepis z kategorii KUCHNIA POLSKA I SZYBKA! Marchewka z groszkiem, podawana na ciepło, to jeden z pysniejszych dodatków do obiadu. Przepis jest niezwykle prosty, a samo danie smaczne i zdrowe. Fantastycznie pasuje do wielu mięs smażonych czy w sosie.

MARCHEWKA Z GROSZKIEM

Do stworzenia tego dodatku do obiadu można użyć gotowej mrożonej mieszanki, którą kupisz praktycznie w każdym sklepie lub użyć groszku konserwowego i świeżych marchewek.

W małym garnku roztopić masło. Dodać rozmrożoną marchewkę z groszkiem, posypać cukrem. Następnie wlać gorącą wodę, tak aby przykryła nasze warzywa. Dusić na małym ogniu pod przykryciem przez około 15-17 minut do miękkości warzyw, co chwilę mieszając.

Do kubka wlać 100 ml wody i dodać mąkę pszenną. Dodać także odrobinę wywaru z gotujących się warzyw. Wymieszać, aby pozbyć się ewentualnych grudek. Doprawić do smaku solą i pieprzem. Wlać do garnka i gotować jeszcze przez 2-3 minuty na małym ogniu do momentu, aż marchewka z groszkiem nieco zgęstnieje.

opr. Natalia Pityn

- 300 g mrożonej marchewki z groszkiem
- 2 płaskie łyżki masła ● 1-2 łyżeczki cukru
- 2 płaskie łyżeczki mąki ● 100 ml wody
- sól i pieprz do smaku

ŁAMAŃCE JĘZYKOWE / СКОРОГОВОРКИ

Łatwe łamańce językowe na rozgrzewkę:

Czarna krowa w kropki bordo
żuła trawę kręcąc mordą.

Nie pieprz, Pietrze, pieprzem wieprza,
bo bez pieprzu wieprz jest lepszy.

Król Karol kupił królowej Karolinie
korale koloru koralowego.

W Szczepreszynie
chrząszcz brzmi w trzcinie.

A teraz spróbuj trudniejszych
polskich łamańców:

Czy rak trzyma w szczypcach
strzęp szczawiu
czy trzy części trzciny.

Stół z powyłamywanymi nogami.

Czego trzeba strzelcowi
do zestrzelenia cietrzewia
drzemiącego w dżdżysty dzień
na drzewie?

Leży Jerzy na wieży i nie wierzy,
że w tej wieży jest sto jeży
i pięćdziesiąt jeżozwierzy.

opr. Koło Młodych Dziennikarzy w Głodianach

POMNIK CNÓT KRÓLEWSKICH

Kolumna upamiętnia polskiego króla Zygmunta III Wazę, panującego w latach 1587-1632. Fundatorem rzeźby był syn Zygmunta, Władysław IV Waza, który chciał uczcić pamięć ojca. Kolumna była wielokrotnie uszkodzana i remontowana. Wymieniano jej trzony a podczas powstania warszawskiego uległa całkowitemu zniszczeniu. Po burzliwym okresie zawirowań XX wieku góruje dziś nad placem Zamkowym w Warszawie praktycznie w tym samym miejscu, w którym ją pierwotnie ustawiono.

10 ciekawostek o kolumnie Zygmunta

1. Pomnik królewski jest najstarszym świeckim pomnikiem w Warszawie. Wzniesienie pomnika wywołało konflikt pomiędzy fundatorem, królem Władysławem IV Wazą a nuncjuszem Mariem Filonardim. Powodem protestu było umieszczenie na kolumnie osoby świeckiej podczas gdy takie wywyższenie było zarezerwowane dla świętych, Matki Boskiej i Chrystusa.

2. Projektantami kolumny byli włoscy architekci Augustyn Locci i Constantino Tencalli.

3. Kolumna ma wysokość 22 metrów. Posąg Króla trzymającego szablę krzyż mierzy 275 centymetry.

4. W celu uwidocznienia nowo powstałego pomnika, usunięto całą pobliską zabudowę z okolicy Bramy Krakowskiej.

5. Trzon kolumny został wykonany z jednego bloku. Materiałem użytym w konstrukcji był zlepieniec zygmunowski, którego pozyskano z kamieniołomu Czerwona Góra w Górach Świętokrzyskich. Kolumna do Warszawy została sprowadzona biegiem Wisły. Posąg króla został wykonany z brązu.

6. Pierwszych zniszczeń kolumna doznała podczas potopu szwedzkiego.

7. Kolumna przechodziła kilka prac renowacyjnych między innymi w latach 1743, 1810 i 1863.

8. W 1855 roku zmieniono otoczenie pomnika. Zainstalowano wokół niego żeliwną balustradę z czterema trytonami tryskającymi wodą. Ta przebudowa została zainicjowana z powodu rozpoczęcia budowy warszawskich wodociągów rok wcześniej. W kwietniu 1855 r. z ust trytonów po raz pierwszy popłynęła woda. Instalacja funkcjonowała do początku lat 30. XX wieku, kiedy to przywrócono otoczeniu kolumny pierwotny wygląd, a trytony, otaczające kolumnę, zabrano do Muzeum Wodociągów i Kanalizacji.

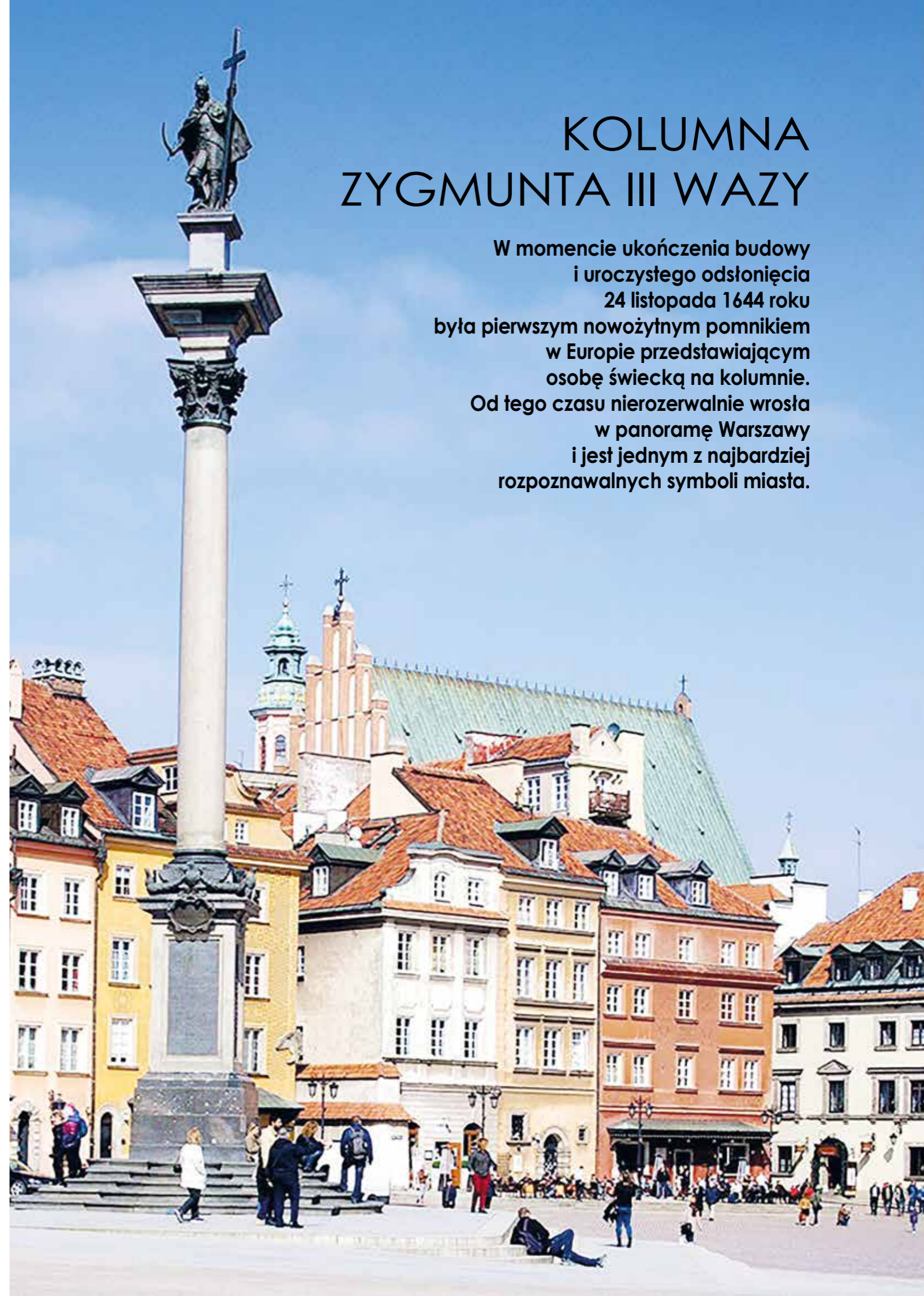
9. Kolumna Zygmunta została zniszczona podczas powstania warszawskiego. W nocy z 1 na 2 września 1944 roku pomnik został trafiony pociskiem z niemieckiego czołgu. Na szczęście posąg Zygmunta III spadł na ziemię w taki sposób, że uległ niewielkim uszkodzeniom. Po wojnie kolumnę odbudowano i przesunięto o 6 metrów na północny wschód ze względu na budowę Trasy Wschód-Zachód.

10. Kolumna Zygmunta została wpisana do rejestru zabytków w 1965 roku.

Opr. Elena Dudari

KOLUMNNA ZYGmunTA III WAZY

**W momencie ukończenia budowy
i uroczystego odsłonięcia
24 listopada 1644 roku
była pierwszym nowożytnym pomnikiem
w Europie przedstawiającym
osobę świecką na kolumnie.
Od tego czasu nierozdzielnie wrosła
w panoramę Warszawy
i jest jednym z najbardziej
rozpoznawalnych symboli miasta.**

KONKURS FOTOGRAFICZNY

OPOWIEM

CI O POLSCE

**Stowarzyszenie „Polska Wiosna w Moldawii” zaprasza
do udziału w konkursie fotograficznym „Opowiem Ci o Polsce”.**

Znajdź w swoim archiwum fotograficznym zdjęcie związane z najciekawszymi miejscami w Polsce
i wyślij do nas wraz z krótkim opisem – gdzie byłeś i dlaczego warto zwiedzić to miejsce.
Warunkiem uczestnictwa jest obecność Twojej postaci na zdjęciu!

Pracę konkursową prześlij na adres:
polskawiosna@gmail.com

**Termin składania prac:
do 10 września 2023 r.**

Więcej szczegółów na stronie:
www.polskawiosna.md

www.jutrzenka.md